

28 Maart, 2025

Reactie ASML op de internet consultatie voor de revisie van de Rijsoctrooiwet 1995

Geachte minister Beljaarts,

De voorstellen voor de modernisering van de Rijsoctrooiwet 1995 betekenen naar onze mening een aanzienlijke verbetering van de rechtszekerheid, met name voor Nederlandse ondernemingen, zowel voor grote bedrijven als voor het mkb. Met name de invoering van het getoetste octrooi draagt hieraan bij. ASML is dan ook verheugd over deze voorstellen.

De bescherming van intellectuele-eigendomsrechten (IE-rechten) is van groot belang. Zoals ook in de memorie van toelichting wordt gesteld: “IE- rechten zijn belangrijk voor een innovatieve, kennisintensieve en competitieve economie.” Tegelijkertijd moet deze bescherming in balans zijn. Dat wil zeggen dat de belangen van octrooihouders altijd moeten worden afgewogen tegen die van concurrenten.

In de memorie van toelichting wordt uitgelegd waarom er wordt gebroken met het ongetoetste octrooi en waarom de invoering van een gebruiksmodel niet de voorkeur heeft. Daarover wordt gesteld: “Deze kunnen een ongerechtvaardigde belemmering voor een gezonde concurrentie vormen en kunnen het zicht belemmeren op wat de vrije ruimte om te concurreren is.” ASML onderschrijft dit volledig.

Wij willen u echter wijzen op een andere belemmering voor een gezonde concurrentie binnen de Nederlandse IE-rechtspraak. Dit raakt met name Nederlandse bedrijven die in Nederland hun productie hebben, maar opereren in de wereldwijde markt en hun concurrenten buiten Nederland hebben.

Proportionaliteitsbeginsel en de noodzaak van codificatie

In principe zou de Nederlandse rechter het proportionaliteitsbeginsel moeten toepassen, zoals voorgeschreven in artikel 3(2) van de Europese richtlijn 2004/48 inzake de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten. Dit betekent dat de rechter rekening houdt met de specifieke omstandigheden van elke zaak voordat een passende maatregel bij inbreuk wordt bepaald. Een inbreukverbod kan een mogelijke maatregel zijn, en in veel gevallen wellicht de juiste, maar zou niet automatisch moeten volgen.

In de praktijk blijkt echter dat Nederlandse rechters in bodemprocedures stevast een inbreukverbod opleggen zodra er sprake is van inbreuk op een geldig octrooi. Artikel 3(2) van de Europese richtlijn 2004/48 wordt dus niet daadwerkelijk toegepast en Nederland wijkt hierin dus af zonder directe aanleiding.

De problemen van de huidige praktijk worden vooral duidelijk bij complexe producten, zoals die van ASML. Door de vele duizenden componenten, de bijbehorende hoeveelheid aan octrooien, lange duur van het octrooiverleningsproces (en daarmee onduidelijkheid over de beschermingsomvang van het octrooi), is het simpelweg niet volledig uit te sluiten dat enkele van de vele componenten onbewust uiteindelijk inbreuk maken, zelfs bij het zeer secuur in de gaten

houden van het octrooilandschap. En als een extreem complex systeem eenmaal ontworpen en gemaakt is, dan is zelfs het veranderen en vervangen van een technisch eenvoudige component vaak zeer ingewikkeld. Mocht er dan onbedoeld inbreuk gemaakt worden op een octrooi en de huidige praktijk van een ‘automatisch inbreukverbod’ gehandhaafd blijven, dan kan de productie van een extreem complex systeem dus stilgelegd worden door een technisch relatief onbeduidend octrooi in een landschap van vele duizenden octrooien. Voor ASML’s producten zou dit ook nog kunnen betekenen dat klanten hun productieprocessen zouden moeten aanpassen, wat veel tijd en geld zal kosten met grote impact op de productieketen van microprocessoren. Dit alles betekent niet dat een inbreukverbod nooit van toepassing kan zijn op een complex product. Echter, de huidige praktijk van het toekennen van een inbreukverbod ongeacht de omstandigheden is onredelijk en vereist correctie.

Een ander voorbeeld dat illustreert dat rechters de omstandigheden moeten meewegen, is de verschillen in rechtsprocedures in de wereld. De rechtspraak in Nederland is relatief snel en goedkoop. Dit is op zich positief, mits beide partijen in een geschil daar gebruik van kunnen maken. Voor bedrijven die hun productie en ontwikkeling in Nederland hebben maar hun markt en concurrentie buiten Nederland, is dit echter niet het geval en is het speelveld ongelijk. Als de concurrent zijn productie in een land heeft met een tragere rechtsgang, dan kan die concurrent het Nederlandse bedrijf met een inbreukverbod stilleggen voordat het Nederlandse bedrijf dat zou kunnen. Ook hier heeft ASML ervaring. In de periode 2017-2019 begon Nikon 12 inbreukzaken in Nederland tegen ASML. ASML reageerde direct door inbreukzaken te starten in het land waar Nikon zijn ontwikkeling en productie heeft, namelijk Japan. Door het verschil in snelheid van rechtspraak, echter, kwamen er al meerdere beslissingen in Nederland voordat er ook maar zicht was op een uitspraak in Japan. Dit verschil in rechtsgang creëert een ongelijkheid waardoor exporterende Nederlandse bedrijven kwetsbaar worden voor strategisch ingezet octrooirecht door buitenlandse concurrenten. Dit is een belemmering voor een gezonde concurrentie en werkt averechts op de beoogde “innovatieve, kennisintensieve en competitieve economie.” In dit scenario zou Japan immers een aantrekkelijker vestigingsland voor ASML zijn dan Nederland op het gebied van intellectueel eigendom.

Conclusie & verzoek

In Nederland wijst de rechter in de praktijk echter automatisch een inbreukverbod toe bij inbreuk, waardoor de octrooihouder een buitenproportioneel pressiemiddel krijgt. Als een octrooihouder al bereid is om een licentie te verlenen, zijn de kosten vaak buitensporig hoog, omdat de vermeende inbreukmaker geen andere keuze heeft: zonder licentie verdwijnt het product van de markt, terwijl het ontwikkelen van een alternatief ontwerp te veel tijd kost.

De combinatie van complexe hightech producten en de ongelijkheid tussen bedrijven met productie in Nederland en bedrijven met productie in landen met minder efficiënte rechtspraak zorgt voor een ongelijk speelveld. Wanneer de Nederlandse rechter deze omstandigheden in zijn overwegingen zou meenemen, zou dit juist bijdragen aan een innovatievere en competitievere Nederlandse economie.

Om ervoor te zorgen dat het proportionaliteitsbeginsel daadwerkelijk wordt toegepast in octrooizaken, is ASML van mening dat dit beginsel expliciet gecodificeerd zou moeten worden in de Nederlandse octrooiwetgeving. Dit sluit naadloos aan bij de huidige voorstellen voor modernisering van de Rijksoctrooiwet 1995 en ook bij artikel 3(2) van de Europese richtlijn 2004/48 inzake de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten. In een wereld waarin

producten steeds complexer worden en waarin landen hun eigen economie en bedrijven actief beschermen, acht ASML dit niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk.

ASML is uiteraard bereid om haar standpunt verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Willem Weenink, Head of Corporate Intellectual Property

Carreen Shannon, Head of Litigation, Investigations & Regulatory – Legal & Compliance

ASML Netherlands BV

De Run 6501, 5504 DR | P.O. Box 324, 5500 AH Veldhoven